

Sprawa C-129/20**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

9 marca 2020 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Cour de cassation du Grand-Duché de Luxembourg (Luksemburg)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

27 lutego 2020 r.

Strona wnosząca skargę kasacyjną (strona powodowa w pierwszej instancji):

XI

Druga strona postępowania kasacyjnego (strona pozwana w pierwszej instancji):

Caisse pour l'avenir des enfants

1 Przedmiot i okoliczności faktyczne sporu:

- 1 W dniu 4 marca 2012 r., w czasie gdy pozostawała bez zatrudnienia, powódka urodziła bliźnięta.
- 2 W dniach 15 września 2012 r. i 1 sierpnia 2013 r. zawarła ona dwie umowy zlecenia na czas określony w ramach systemu szkolnictwa, a następnie w dniu 15 września 2014 r. podpisała umowę o pracę na czas nieokreślony, także w szkolnictwie.
- 3 W dniu 11 marca 2015 r. złożyła ona wniosek o udzielenie jej urlopu rodzicielskiego od dnia 15 września 2015 r.
- 4 Caisse nationale des prestations familiales [(krajowa kasa świadczeń rodzinnych), obecnie Caisse pour l'avenir des enfants (kasa na rzecz przyszłości dzieci)], decyzją z dnia 19 maja 2015 r. oddaliła wniosek XI dotyczący przyznania „zasiłku z tytułu urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze”, zasadniczo na tej podstawie,

że w dniu porodu oraz w okresie 12 miesięcy poprzedzających bezpośrednio dzień rozpoczęcia urlopu rodzicielskiego, nie posiadała ona statusu pracownika.

- 5 Orzeczeniem z dnia 27 października 2017 r. Conseil arbitral de la sécurité sociale (rada arbitrażowa ds. zabezpieczenia społecznego) zmieniła tę decyzję uznając, w związku z klauzulą 1 i klauzulą 2 ust. 3 lit. b) porozumienia ramowego dotyczącego urlopu rodzicielskiego zawartego w dniu 14 grudnia 1995 r. przez UNICE, CEEP oraz ETUC i wykonanego poprzez dyrektywę Rady 96/34/WE z dnia 3 czerwca 1996 r., że ustawodawstwo państwa członkowskiego może przewidywać wyłącznie bardziej korzystne, a nie bardziej restrykcyjne przepisy, w związku z czym należy w tym wypadku odstąpić od stosowania przepisu prawa krajowego, który przewiduje przesłankę zatrudnienia w dniu porodu.
- 6 Sąd ten uznał, że przesłanka wymagająca zatrudnienia w dniu porodu jest niezgodna z wymogiem uzależniającym przyznanie prawa do urlopu rodzicielskiego w zależności od kwalifikującego okresu zatrudnienia lub stażu pracy, który to okres nie może przekraczać jednego roku, a ponieważ w tym przypadku przesłanka została spełniona, w ramach tego państwa, bezpośrednio przed rozpoczęciem urlopu rodzicielskiego, dodatkowa przesłanka wymagająca zatrudnienia w dniu porodu skutkowałaby wydłużeniem wymaganego dwunastomiesięcznego okresu zatrudnienia, co sprawiłoby, że uzyskanie prawa do urlopu rodzicielskiego byłoby uzależnione od bardziej rygorystycznych przesłanek niż te przewidziane w dyrektywie.
- 7 Conseil supérieur de la sécurité sociale (wysoka rada ds. zabezpieczenia społecznego), do której została wniesiona apelacja, wyrokiem z dnia 17 grudnia 2018 r. uchyliła to orzeczenie.
- 8 Uznała ona, że skoro XI w dniu narodzin bliźniąt nie była zatrudniona na podstawie umowy o pracę, to nie nabyła prawa do urlopu rodzicielskiego, niezależnie od ewentualnego późniejszego zatrudnienia w tej samej instytucji publicznej, w co najmniej rocznym okresie poprzedzającym zamierzone rozpoczęcie urlopu, o który wnioskowała.
- 9 Zdaniem Conseil supérieur de la sécurité sociale (wysokiej rady ds. zabezpieczenia społecznego) prawo do urlopu rodzicielskiego nie może bowiem „powstać ponownie” tylko dlatego, że rodzic, który nie posiadał statusu pracownika w dniu porodu, był zatrudniony przez rok w pięcioletnim okresie, podczas którego można wnioskować o urlop rodzicielski.
- 10 Conseil supérieur de la sécurité sociale (wysoka rada ds. zabezpieczenia społecznego) dodała, że nie ma potrzeby badania, czy przesłanka dotycząca rocznego okresu zatrudnienia jest zgodna z prawem Unii, skoro XI nie nabyła prawa do urlopu rodzicielskiego.
- 11 XI wniosła skargę kasacyjną od tego wyroku.

2. Rozpatrywane przepisy:

Prawo Unii

Dyrektywa Rady 96/34/WE z dnia 3 czerwca 1996 r. w sprawie porozumienia ramowego dotyczącego urlopu rodzicielskiego zawartego przez UNICE, CEEP oraz ETUC

- 12 Klauzula 1 zatytułowana „Cel i zakres” ma następujące brzmienie:

„1. Niniejsze porozumienie ustanawia minimalne wymogi, przeznaczone do ułatwienia pogodzenia obowiązków rodzicielskich i zawodowych pracujących rodziców.

2. Niniejsze porozumienie ma zastosowanie do wszystkich pracowników, kobiet i mężczyzn, związanych umową o pracę lub pozostających w innym stosunku zatrudnienia określonym przez prawo, układy zbiorowe pracy lub praktykę, obowiązujące w każdym państwie członkowskim”.

- 13 Klauzula 2 zatytułowana „Urlop rodzicielski” stanowi:

„1. Niniejsze porozumienie, z zastrzeżeniem klauzuli 2.2, przyznaje pracownikom, mężczyznom i kobietom, indywidualne prawo do urlopu rodzicielskiego z powodu urodzenia lub przysposobienia dziecka, aby umożliwić im opiekę nad dzieckiem, przez co najmniej trzy miesiące, do czasu osiągnięcia przez dziecko określonego wieku, maksymalnie 8 lat, zgodnie z ustaleniami państw członkowskich i/lub partnerów społecznych.

[...]

3. W zakresie, w którym przestrzegane są minimalne wymagania niniejszego porozumienia, warunki korzystania z urlopu rodzicielskiego i szczegółowe zasady występowania o niego są określone przez przepisy prawa i/lub układy zbiorowe pracy w państwach członkowskich. Państwa członkowskie i/lub pracodawcy i pracownicy [partnerzy społeczni] mogą w szczególności:

[...]

b) uzależnić przyznanie prawa do urlopu rodzicielskiego w zależności od kwalifikującego okresu zatrudnienia, i/lub stażu pracy, przy czym okres ten nie może przekroczyć jednego roku;

[...]”.

Prawo krajowe

Loi du 16 avril 1979 fixant le statut général des fonctionnaires de l'État (ustawa z dnia 16 kwietnia 1979 r. określająca ogólne warunki zatrudnienia urzędników państwowych), zmieniona przez loi du 12 février 1999 portant création d'un congé parental et d'un congé pour raisons familiales (ustawę z dnia 12 lutego 1999 r. ustanawiającą urlop rodzicielski oraz urlop ze względów rodzinnych) w jej najnowszym brzmieniu wynikającym z loi du 22 décembre 2006 (ustawy z dnia 22 grudnia 2006 r.)

- 14 Artykuł 29 bis stanowi:

»...«

Przyznania urlopu rodzicielskiego może domagać się każda osoba, zwana dalej »rodzicem«, pod warunkiem że:

[...]

- jest legalnie zatrudniona w zakładzie pracy mającym siedzibę na terytorium Wielkiego Księstwa Luksemburga w dniu porodu lub przyjęcia dziecka lub dzieci podlegających przysposobieniu, a także przez nieprzerwany okres dwunastu kolejnych miesięcy poprzedzających bezpośrednio dzień rozpoczęcia urlopu rodzicielskiego, ...

[...]».

3. Stanowiska stron:

XI

- 15 XI zarzuca Conseil supérieur de la sécurité sociale (wysokiej radzie ds. zabezpieczenia społecznego) przede wszystkim to, że wywiodła z klauzuli 1 i klauzuli 2 ust. 1 porozumienia ramowego, iż prawo do urlopu rodzicielskiego przysługuje wyłącznie osobom posiadającym status pracownika w dniu narodzin dziecka, którego dotyczy wniosek o udzielenie urlopu rodzicielskiego. XI podnosi natomiast, że klauzula 1 porozumienia ramowego nie wymaga posiadania statusu pracownika w dniu porodu lub przysposobienia dziecka.
- 16 XI następnie zarzuca Conseil supérieur de la sécurité sociale (wysoka rada ds. zabezpieczenia społecznego), że odmówiła ona przeprowadzenia kontroli zgodności art. 29 bis loi fixant le statut général des fonctionnaires de l'État (ustawy określającej ogólne warunki zatrudnienia urzędników państwowych) z klauzulą 2 ust. 3 lit. b) porozumienia ramowego w sprawie urlopu rodzicielskiego, która przewiduje przesłankę maksymalnie rocznego okresu zatrudnienia, odmawiając tym samym zastosowania tego ostatniego przepisu. XI uważa natomiast, że art. 29 bis uzależnia udzielenie urlopu rodzicielskiego od podwójnej

przesłanki, a mianowicie zatrudnienia w dniu porodu oraz dwunastomiesięcznego stażu pracy w dniu złożenia wniosku, co stanowi naruszenie klauzuli 2 ust. 3 lit. b) porozumienia ramowego, zgodnie z którą ustawodawca krajowy nie może wprowadzić bardziej restrykcyjnego wymogu niż wymóg rocznego stażu pracy.

- 17 XI podkreśla, że podwójna przesłanka ustanowiona w art. 29 bis sprawia, iż okres zatrudnienia musi przekroczyć rok, gdy - tak jak w jej sytuacji - okres legalnego, nieprzerwanego zatrudnienia w ciągu dwunastu kolejnych miesięcy (pierwsza przesłanka) nie zbiega się z chwilą narodzin dzieci (druga przesłanka). Artykuł 29 bis ustanawia zatem łączne przesłanki stażu pracy lub kwalifikującego okresu zatrudnienia wykraczające poza przesłankę stażu pracy lub kwalifikującego okresu zatrudnienia, który nie może przekroczyć 12 miesięcy, ustanowioną w klauzuli 2 ust. 3 lit. b) porozumienia ramowego dotyczącego urlopu rodzicielskiego z dnia 14 grudnia 1995 r. wykonanego poprzez dyrektywę 96/34/WE.
- 18 XI wnosi o przedłożenie Trybunałowi Sprawiedliwości pytania prejudycjalnego dotyczącego zgodności art. 29 bis zmienionej loi du 16 avril 1979 fixant le statut général des fonctionnaires de l'État (ustawy z dnia 16 kwietnia 1979 r. określającej ogólne warunki zatrudnienia urzędników państwowych) z porozumieniem ramowym.

Caisse pour l'avenir des enfants (kasa na rzecz przyszłości dzieci)

- 19 Caisse pour l'avenir des enfants (kasa na rzecz przyszłości dzieci) twierdzi, że kwestionowana ustawa jest zgodna z prawem Unii. Prawo do urlopu rodzicielskiego powstaje na rzecz rodzica będącego pracownikiem, w związku z urodzeniem lub przysposobieniem dziecka, przy czym urlop jest udzielany, jeżeli roczny okres zatrudnienia przypadłał przed rozpoczęciem urlopu rodzicielskiego.
- 20 Organ ten wnosi o oddalenie zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej oraz wniosku o przedłożenie pytania prejudycjalnego, ponieważ porozumienie ramowe nie wymaga wykładni.

4. Ocena Cour de cassation (sądu kasacyjnego):

- 21 Powstaje pytanie, czy powołane w skardze kasacyjnej przepisy dyrektywy sprzeciwiają się stosowaniu art. 29 bis loi fixant le statut général des fonctionnaires de l'État (ustawy określającej ogólne warunki zatrudnienia urzędników państwowych).
- 22 Zarzuty dotyczą kwestii wykładni prawa Unii mającej decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu, a należyte stosowanie tego prawa nie jest na tyle oczywiste, aby nie wywoływać żadnych uzasadnionych wątpliwości co do sposobu rozstrzygnięcia zagadnienia, które nie było jeszcze przedmiotem orzeczenia w trybie prejudycjalnym w podobnej sprawie.

- 23 Należy zatem zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, na podstawie art. 267 TFUE, z poniższym pytaniem prejudycjalnym.

5. Pytanie prejudycjalne:

- 24 Cour de cassation (sąd kasacyjny) przedkłada następujące pytanie:

Czy klauzula 1 ust. 1 i ust. 2 oraz klauzula 2 ust. 1 i ust. 3 lit. b) porozumienia ramowego w sprawie urlopu rodzicielskiego zawartego w dniu 14 grudnia 1995 r. przez ogólne organizacje międzybranżowe UNICE, CEEP oraz ETUC, wykonanego w drodze dyrektywy Rady 96/34/WE z dnia 3 czerwca 1996 r. w sprawie porozumienia ramowego dotyczącego urlopu rodzicielskiego (Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich L 145 z dnia 19 czerwca 1996 r. s. 4 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 5, t. 2, s. 285), należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one stosowaniu przepisu prawa krajowego, takiego jak art. 29 bis zmienionej loi du 16 avril 1979 fixant le statut général des fonctionnaires de l'État (ustawy określającej ogólne warunki zatrudnienia urzędników państwowych) w brzmieniu wynikającym z loi du 22 décembre 2006 (ustawy z dnia 22 grudnia 2006 r., Mémorial, A, 2006, nr 242, s. 4838), który uzależnia udzielenie urlopu rodzicielskiego od spełnienia podwójnej przesłanki wymagającej, aby pracownik był legalnie zatrudniony w zakładzie pracy i był objęty z tego tytułu zabezpieczeniem społecznym – po pierwsze – przez nieprzerwany okres co najmniej dwunastu kolejnych miesięcy poprzedzających bezpośrednio moment rozpoczęcia urlopu rodzicielskiego – a po drugie – w momencie porodu lub przysposobienia dziecka lub dzieci, przy czym spełnienie tej drugiej przesłanki jest wymagane nawet w przypadku, gdy poród lub przysposobienie miały miejsce ponad dwanaście miesięcy wcześniej niż rozpoczęcie urlopu rodzicielskiego?